

stvu po Slovencih na Spodnjem Štajerskem vznemirjenega. Dalje je gospod poslanec dr. Jaques, čegar dedje so, mislim, težko da v Tevoburškem gozdu pobili Varove legije, marveč skoro gotovo potovali skozi Rudeče morje, tudi strašno vznemirjen po nas Slovencih v Kranjskej. In naposled gospod poslanec dr. Russ, ki se je tudi oudan za Nemce v Koroški tako hudo potezal in nam Slovincem očitati, da se v razmere Koroške umešavamo. Tudi njega dedje niso bili Nemci, marveč prosti, slovenski kmetje v Kranjskej in potomci teh dedov žive še zdaj v Kranjskej, ne umejo nemščine, marveč samo slovenščino in se jim prav dobro godi. S takimi gospodi se pripraviti zaradi vznemirjenja Nemcev pač ni vredno.

Kar zadeva gospode poslance, ki so se bavili z nami in našimi šolami, in kar zadeva najprej gospoda poslanca dr. Plenerja, nisem istih mislij, kakor gospod poslanec dr. Russ, da ne bi imeli pravice, govoriti tu o razmerah v Kranjskej. Gotovo, kot državni poslanec ima vsak pravico k temu. Veseli me celo, če prav obilo gospodov od one (leve) strani visoke zbornice govori o razmerah mej Slovenci, ker imamo potem priliko, gospode poučiti. Večkrat se vidi, da ne zlobna volja, marveč le slabo poznanje razmer gospode privede do napačnih nazorov. Obračam se naposled do vlade, katera z nami Slovenci, kakor sem uže omenil, tako ravna, kakor je ravnalo ministerstvo Auerspergovo, obračam se osobito do gospoda naučnega ministra, kateri nam naših pravic ne podeli ne v ljudskeji šoli ne v srednjih šolah. Istotako je, kakor bi vlada napredujoče ponemčevanje in poitalijančevanje slovenskega naroda želela. Zakaj, mi je neumljivo: vender ne zaradi tega, ker je malo naše število? Jaz vender menim, da smo ravno mi Slovenci za Avstrijo zelo dober faktor pri državnej celoti. Le pomislite, če bi mi Slovenci ne prebivali doli na Jadranskem morji in gori do Drave in še čez do Mure, če bi tam sami Nemci bili, bilo bi vladanje v Avstriji še mnogo težje in za obstanek Avstrije smo na zelo raznih krajih živo predzidovje. O našem patrijotizmu dvojiti, še ni nikomur prišlo na um; kajti kam naj se pač obrnemo, če ne bi Avstrija obstala. Čakala bi nas strašna usoda, zapali bi iznarodenju, ker bi nas jeden izmej dveh velikih kulturnih narodov, mej katerima živimo, italijanski ali nemški ali tudi oba pogoltnila.

Gospoda moja! Iz vseh teh uzrokov mi je postopanje vlade popolnem neumevno in kaže se, da stopa gospod naučni minister v svojih okosteh, birokratičnih nazorih (Veselost na desnici) na poti Stremayrjevej, tako da niti ne opazi, da je vse njegovo delovanje v polnem nasprotju s programom vlade. Mi slovenski poslanci smo po pravici vselej v zadregi, kedar nam je za vlado glasovati, ker v tej vladi sedi naučni minister, do katerega nimamo le nobenega zau-

panja, marveč popolno nezaupanje. (Istina! na desnici.)

In nekaj besed bi še rad dodal glede prizadevanja, odvzeti nam narodnost. Gospodje so se v teku slednjih let sami preverili, da se v času, ko se prebivalstvo množi in je narodna zavest vedno živejša, narodnost ne more vzeti ne po poti urada ni šole. Celó zadnja ljudska štetev je to javno pred oči postavilo. V Koroški se slovensko prebivalstvo ne manjša, obranilo se je v enakem številu nasproti prejšnjim štetvam. Torej ponemčenje se ne posrečilo, in jaz le obžalujem, da gospodje nameravajo še vedno iznarodovanje.

Tu si dozuljujem navesti jednega naših gospodov kolegov besede, katere so mi v resnici iz duše govorjene, našega častitega prijatelja, českega gospoda poslanca Krejčija. On pravi v nekovem slavnostnem govoru (bere): „Nobeno iznarodovanje se ne more kulturnim činom smatrati, vsako je marveč delo prava pesti in brutalnega nadvladanja, zlorabe močnejšega nasproti slabejšemu z odkritim namenom, da se pri tem doseže materijelen dobiček.“ (Istina! na desnici.)

Gospoda moja! Tega naj bi si vender Nemci ne pustili očitati, oni so velik, več milijonov broječ, narod in njim bo pač malo na tem ležeče, če pograbbijo nekaj Slovincem. In tudi za Avstrijo ni škoda, da razne narodnosti v njej živijo, ker se vsled duševnega tekmovanja mej njimi more marsikaj dobrega ustvariti. — Da, izpoznanje zasvita se v istini časih tudi v krogih one stranke, ki je zastopana na onej (levej) strani te visoke zbornice! Bral sem v „Deutsche Zeitung“, zelo zanimivo izpovedanje. „Lastne vrednosti si biti v svesti in pri tem s čistim, pravim človeškim čuvstvom tudi tuje mišljenje popolno, nepristransko razumevati, moral bi biti vsakega naroda plemeniti, najvišji smoter. V vse veke se bode človeški rod delil v rodove in narode, kateri se ne ujemajo popolnem v navadah in običajih. To pa nikakor nij, kakor bi površno opazovanje misliti moglo, nedostatnost človeškega naroda. Ta razlika jamči marveč bogastvo razvoja; individualni izraz, narodno svojstvo je obogatjenje človeštva, ne umejitev.“ (Dobro! na desnici.)

Gospoda moja! Te besede vašega strankarskega glasila priporočam vam in tudi visokej vladi, naj jih premišljuje in se po njih ravna. Na častito večino pa se obračam, ker neče vlada, oziroma naučni minister nič storiti za Slovence, s srčno prošnjo, naj nam tudi na dalje pomaga in nas podpira. (Živahno odobravanje na desnici. — Govorniku pristaši desnice čestitajo.)

Gospodarske stvari.

Zelje ali kapus.

Kdor zelje v večji meri pridelovati hoče, temu svetujemo naj si semena sam doma priredi. V ta

namen naj si meseca oktobra izbere najlepše in najtrše glavice na kratkem kocenu in srednje debelosti. Dokler še ne zmrzuje, se semenske glavice postavijo na suh kraj, pozneje pa v klet, kjer se po konci druga poleg druge postavijo. Če je klet mokrotna, tedaj gornji listi na vrhu radi zgnjijejo, kar pa nič ne škodi, da le srce za jajce debelo, zdravo ostane.

Brž spomladi, ko mrazovi prenehajo, presadijo se semenske glave na vrt v dobro pognojeno gredo. Vendar pa ne sme biti blizu ktera druga sorodna rastlina, kakor repa, ki se tudi za seme redi. Tako bi se zgodilo, da se zeljno seme izrodi, ker se te rastline med seboj plemenijo, ali ženijo. Zato je tudi tako težko dobro in zanesljivo zeljno seme dobiti.

Zeljno seme zori sred meseca avgusta. Ker pa ni vse ob enem času zrelo, zato se ne sme tako dolgo čakati, da bi bilo vse že na gredi zrelo. Prvo in najboljše bi prej izpadlo in tako pod zlo šlo.

Brž ko večji del stročičkov žolteti začne, požanjajo se stebila, na rjuhe razdevljejo in tako pusté, da še bolje dozore. Nekteri kmetovalci jih povesijo tudi v podstrešji in jih tako 4—6 tednov viseti pusté in potem seme izmanejo. Seme se v male vrečice vsuje in pod streho visé hranuje, kjer zrak do njega more. Seme kaljivost ohrani 5—6 let.

Seme se poseje na dobro gnojeno proti ostrim vetrovom zavarovano gredo v topli legi. Včasih vzamejo za to trato, ktero so jeseni dobro prekopali. V taki prekopani trati zeljne sadike kaj lepo rastejo, plevel jim ni na poti in mnogi kmetovalci pravijo, da tudi zeljne bolhe sadikam menje škodujejo. Seme se poseje v prvi polovici meseca marca ali že celo konec februarja, kakor pač vreme in druge okoliščine kažejo. Seme se z grabljami podgrabi in nekoliko v zemljo zabije. Samo po sebi se umeva, da se mora zemlja prej dobro zrahljati in plevela osnažiti. Komur je kaj saj na razpolaganje, ta naj jih s semenom vred na gredo poseje in pod zemljo pospravi. Po sajah zeljne rastlinice posebno lepo prospevajo, ravno tako, če se jim z golobjekom pognoji. Da si kdo toliko sadik priredi, da z njimi hektáro polja nasadi, treba 50—60 dekagramov semena. Pri sejanji se mora gledati na to, da se seme lepo ravnomerno poseje, nikder pregosto, nikder preredko.

Kdor od grede, iz ktere so se zeljne sadike popipale, še kak pridelek imeti hoče, naj med zeljno seme poseje korenje. Zeljnim sadikam to celo nič ne škoduje in ko so izpipane, raste korenje prav lepo. Tako delajo Elzačani, ki so razumni kmetovalci.

Če je vreme suhotno in ostri vetrovi vejejo, je dobro gredo s slamo zakrivati, po kateri se morajo, da jo veter ne razveje, kake rajlce položiti. Brž pa ko rastline iz zemlje pridejo, se mora slama odstraniti. Bolje ko vsaka druga odeja,

je pa kratek gnoj, kateri se na gredo potrosi. Tako potrošenje koristi vsaki posejati, pod gnojem zemlja bolj in delj časa vlago drži in mlade rastlinice dobijo tako tudi primerno hrano.

Ko seme iz zemlje požene, je dobro gredo z vejami in dračjem pokriti, da so tako mlade rastline zavarovane deloma nekaj proti mrazu, deloma pa proti zeljnim bolham, ki so njih najhujše sovražnice. Zoper te hude sovražnice se ne sme pozabiti gredo z pepelom potrositi. Tudi večkratno škropljenje je kaj koristno, najboljšo pa, kolikor mogoče zarana posejatev. Tudi na plevel se ne sme pozabiti, kar se že samo po sebi umeje.

(Konec prih.)

Kako miši in podgane pregnati.

Amerikanci preganjajo miši in podgane na prosto s tem, da stene, pod in strope v kletih z apneno raztoplino, v kateri je obilno železnega vitrijola pridjanega, pomazejo. V vsako mišjo ali podganjo luknjo, v vsako špranjo v podu se položé kristali železnega vitrijola. Ta stvar pre polnoma pomaga, miši in podgane iz takih prostorov hitro pete odnesó. Vsako spomlad se mora pa klet na novo z apneno raztoplino pomazati.

Konj v Gradci zaklali so lani 1053. Teh je dobil samo 43 mrzli mesar, druge so ljudje pojedli. Tudi v Mariboru imeli smo uže po dva konjska mesarja. Meso je po ceni in ljudje se mu sčasom privadijo.

Dopisi.

Od Savinje. (Celjanom.) Komaj začenjajo megle, katere so dolga leta narodno jednakopravnost pokrivalo, malo se razpihavi, že upijejo naši nasprotniki po časopisih in javnih zbirališčih da hočemo vse „slovenizirati“. Zdrava pamet kaže, da se Slovenec ne more „slovenizirati“, kakor German ne „germanizirati“. Naše pravične zahteve so le, da se mi sami v našem domačem slovenskem jeziku dobro izurimo, kakor Nемец v nemškem, in da se potem na tej podlagi leži še tujih potrebnih jezikov naučimo. Čas napreduje in zahteva, da se vsak narod na svoji podlagi izobraži. Naši nasprotniki nam tega ne privoščijo in hočejo po stari navadi nad nami gospodariti, ter nečejo sprevideti, da je za to uže prepozno. Sovražniki so nam, ker ne znajo našega jezika, in vidijo zato svoj dobiček v nevarnosti. Kaj pa gospode očete celjskega mesta v to sovražnost do nas napeljuje, da sklepe zoper naše naravne pravične terjatve delajo? Saj jih nihče ne sili učiti se našega jezika! Imajo svoje nemške šole itd. in si tako zamorejo svojo deco v slovenski deželi za tujce izrediti in jim sovražnost do sodržavljavanov vcepiti. Premislite gospodje, ker se vaši otroci ne bodo na domačih tleh domačine čutili, da vam ne bodo za to hvaležni. Njih prihodnost bo le med trdimi Nemci. — Premislite, da sedite